

INEFFABILIS DEUS (8 XII 1854)

INEFFABILIS DEUS, cuius viae misericordia et veritas, cuius voluntas omnipotentia, et cuius sapientia attingit a fine usque ad finem fortiter et disponit omnia suaviter, cum ab omni aeternitate praeviderit luctuosissimam totius humani generis ruinam ex Adami transgressione derivandam, atque in mysterio a saeculis abscondito primum suae bonitatis opus decreverit per Verbi incarnationem sacramento occultiore complere, ut contra misericors suum propositum homo diabolicae iniquitatis versutia actus in culpam non periret, et quod in primo Adamo casurum erat, in secundo feliciter erigeretur, ab initio et ante saecula Unigenito Filio suo Matrem, ex qua caro factus in beata temporum plenitudine nasceretur, elegit atque ordinavit, tantoque prae creaturis universis est prosecutus amore, ut in illa una sibi propensissima voluntate complacuerit. Quapropter illam longe ante omnes angelicos spiritus cunctosque Sanctos caelestium omnium charismatum copia de thesauro divinitatis deprompta ita mirifice cumulavit, ut ipsa ab omni prorsus peccatilabe semper libera, ac tota pulchra et perfecta eam innocentiae et sanctitatis plenitudinem prae se ferret, qua maior sub Deo nullatenus intellegitur, et quam praeter Deum nemo assequi cogitando potest.

INEFFABILIS DEUS¹

(8 XII 1854)

Niewysłowiony Bóg, którego drogami są miłosierdzie i prawda, a wola wszechmocna, i którego mądrość rozciąga się potężnie od krańca świata do krańca i wszystkim łagodnie zarządza, ponieważ od wieków już widział godny pożałowania upadek całego rodzaju ludzkiego, jaki miał powstać z przestępstwa Adama oraz w tajemnicy ukrytej od wieków, postanowił poprzez Wciele nie Słowa zrealizować bardziej jeszcze tajemniczą łaską pierwotne dzieło swojej dobroci. Chciał mianowicie, aby człowiek, wbrew Jego miłosiernym zamiarom wprowadzony niegodziwą szatańską przewrotnością w stan grzechu, nie zaginął, a to, co miało upaść w pierwszym Adamie, w drugim zostało w sposób cudowniejszy jeszcze podźwignięte, dlatego od początku, już przed wiekami, wybrał i przygotował swojemu Jednorodzonemu Synowi Matkę, aby stawszy się z Niej człowiekiem, narodził się w błogosławionej pełni czasów. W sposób nieporównywalny z całym stworzeniem ogarnął Ją tak wielką miłością, że z całego i pełnego łaskowości serca znalazł sobie w Niej upodobanie. Dlatego daleko bardziej niż wszelkie duchy anielskie oraz wszystkich świętych obdarzył Ją w sposób tak cudowny bogactwem wszelakich niebieskich darów, zaczerpniętych ze skarbcza Boskości, że zawsze całkowicie wolna od wszelkiej zma zy grzechu oraz cała piękna i doskonała odznacza się taką pełnią niewinności i świętości, iż w żaden sposób większa – poza Bogiem – jest nie do pomyślenia, i której nikt oprócz Boga nie może myślą ogarnąć.

¹ Z tekstu łacińskiego, zamieszczonego w *Doctrina pontificia. Documentos marianos. Edicion preparada por el padre Hilario Marin S.I. Biblioteca de Autores Christianos, IV, Madrid 1954, 171-193, tłumaczenia dokonał ks. Zbigniew Wójtowicz. Śródtytuły pochodzą od tłumacza.*

Et quidem decebat omnino, ut perfectissimae sanctitatis splendoribus semper ornata fulgeret, ac vel ab ipsa originalis culpa labe plane immunis amplissimum de antiquo serpente triumphum referret tam venerabilis Mater, cui Deus Pater unicum Filium suum, quem de corde suo aequalem sibi genitum tamquam seipsum diligit, ita dare disposuit, ut naturaliter esset unus idemque communis Dei Patris et Virginis Filius, et quam ipse Filius substantialiter facere sibi matrem elegit, et de qua Spiritus Sanctus voluit et operatus est, ut conciperetur et nasceretur ille, de quo ipse procedit.

Quam originalem augustae Virginis innocentiam cum admirabili eiusdem sanctitate, praecelsaque Dei Matris dignitate omnino cohaerentem catholica Ecclesia, quae Sancto semper edocta Spiritu columna est ac firmamentum veritatis, tamquam doctrinam possidens divinitus acceptam, et caelestis revelationis deposito comprehensam multiplici continenter ratione, splendidisque factis magis in dies explicare, proponere ac fovere numquam destitit. Hanc enim doctrinam ab antiquissimis temporibus vigentem, ac fidelium animis penitus insitam, et sacrorum antistitum curis studiisque per catholicum orbem mirifice propagatam ipsa Ecclesia luculentissime significavit, cum eiusdem Virginis Conceptionem publico fidelium cultui ac venerationi proponere non dubitavit. Quo illustri quidem facto ipsius Virginis Conceptionem veluti singularem, miram et a reliquorum hominum primordiis longissime secretam, et omnino sanctam colendam extibuit, cum Ecclesia nonnisi de Sanctis dies festos concelebret. Atque idcirco vel ipsissima verba, quibus divinae Scripturae de increata Sapientia loquuntur, eiusque sempiternas origines repraesentant, consuevit, tum in ecclesiasticis officiis, tum in sacrosancta Liturgia adhibere et ad illius Virginis primordia transferre, quae uno eodemque decreto cum divinae Sapientiae incarnatione fuerant praestituta.

Quamvis autem haec omnia penes fideles ubique prope recepta ostendant, quo studio eiusmodi de Immaculata Virginis Conceptione doctrinam ipsa quoque romana Ecclesia omnium Ecclesiarum mater et magistra fuerit prosecuta,

Ze wszech miar bowiem wypadło, aby godna tak wielkiej czci Matka, ozdobiona ustawicznie łaską najdoskonalszej świętości, osiągnęła tę niezwykłą godność, a bez wątpienia całkowicie wolna od wspomnianej zmyzy grzechu pierworodnego odniosła pełne zwycięstwo nad starodawnym węzem. Jej to bowiem Bóg Ojciec postanowił ofiarować w taki sposób swojego jedynego Syna, zrodzonego równym sobie, którego kocha z serca swego jak siebie samego, że rzeczywiście jest jednym i tym samym wspólnym synem Boga Ojca i Dziewicy. Ją też wybrał sobie sam Syn czyniąc prawdziwą Matką, a Duch Święty chciał to i sprawił, że z Niej się począł i narodził Ten, od którego On sam pochodzi.

Tę prawdę o pierwotnej niewinności dostojnej Dziewicy łączącej się z Jej godną podziwu świętością oraz wielką godnością Matki Boga Kościół katolicki, który pouczany ustawicznie przez Ducha Świętego jest podporą i fundamentem prawdy, posiada jako naukę otrzymaną z wysoka i stale obecną na różny sposób w depozycie Bożego objawienia oraz nigdy nie przestał z dnia na dzień coraz bardziej jej wyjaśniać, głosić i popierać poprzez chwalebne dzieła. Naukę tę bowiem żywą od najdawniejszych czasów i głęboko zakorzenioną w umysłach wiernych oraz wspaniale rozpowszechnianą w katolickim świecie staraniem i gorliwością świętych pasterzy sam Kościół wspaniale wyraził, kiedy nie zawahał się tajemnicę Poczęcia tejże Dziewicy uczynić przedmiotem publicznego kultu i czci wiernych. Poprzez ten wspaniały czyn bowiem ukazał Poczęcie owej Dziewicy jako szczególne, zadziwiające i bardzo różniące się od poczęcia pozostałych ludzi oraz ze wszech miar godne szacunku jako święte, ponieważ Kościół świętuje jedynie dni, którym patronują święci. Stąd też nawet te same słowa, którymi przemawia Pismo św. na temat Mądrości nie stworzonej, przedstawiając Jej odwieczne początki, Kościół przyzwyczaił się, tak w modlitwie brewiarzowej jak i w czasie świętej liturgii, stosować i odnosić do poczęcia owej Dziewicy, które z góry zostało przewidziane jednym i tym samym postanowieniem, co wcielenie Bożej Mądrości.

PRZEDSTAWIENIE NAUKI OBJAWIONEJ NA TEMAT NIEPOKALANEGO POCZĘCIA

Część I – Zwyczajne nauczanie Kościoła

Jakkolwiek prawda ta znana prawie wszędzie wszystkim wiernym pokazuje, z jak wielkim zaangażowaniem również sam Kościół rzymski, matka i nauczycielka wszystkich Kościołów, krzewił naukę o tego rodzaju Niepokalanym

tamen illustria huius Ecclesiae facta digna plane sunt, quae nominatim recensentur, cum tanta sit eiusdem Ecclesiae dignitas atque auctoritas, quanta illi omnino debetur, quae est catholicae veritatis et unitatis centrum, in qua solum inviolabiliter fuit custodita religio, et ex qua traducem fidei reliquae omnes Ecclesiae mutuuntur oportet. Itaque eadem romana Ecclesia nihil potius habuit, quam eloquentissimis quibusque modis Immaculatam Virginis Conceptionem, eiusque cultum et doctrinam asserere, tueri, promovere et vindicare.

Quod apertissime planissimeque testantur et declarant tot insignia sane acta Romanorum Pontificum Decessorum Nostrorum, quibus in persona Apostolorum Principis ab ipso Christo Domino divinitus fuit commissa suprema cura atque potestas pascendi agnos et oves, confirmandi fratres, et universam regendi et gubernandi Ecclesiam.

Enimvero Praedecessores Nostri vehementer gloriati sunt Apostolica sua auctoritate festum Conceptionis in romana Ecclesia instituere, ac proprio Officio, propriaque Missa, quibus praerogativa immunitatis ab hereditaria labe manifestissime asserebatur, augere, honestare et cultum iam institutum omni ope promovere, amplificare, sive crogatis Indulgentiis, sive facultate tributa civitatibus, provinciis, regnisque, ut Deiparam sub titulo Immaculatae Conceptionis patronam sibi deligerent, sive comprobatis Sodalitatibus, Congregationibus Religiosisque Familiis ad Immaculatae Conceptionis honorem institutis, sive laudibus eorum pietati delatis, qui monasteria, xenodochia, altaria, templa sub Immaculati Conceptus titulo erexerint, aut sacramenti religione interposita Immaculatam Deiparae Conceptionem strenue propugnare sponderint. Insuper summopere laetati sunt decernere Conceptionis festum ab omni Ecclesia esse habendum eodem censu ac numero, quo festum Nativitatis, idemque Conceptionis festum cum octava ab universa Ecclesia celebraudum et ab omnibus interca, quae praeccepta sunt, sancte colendum, ac Pontificiam Cappellam in Patriarchali Nostra Liberiana Basilica die Virginis Conceptionis sacro quotannis esse peragendam. Atque exoptantes in fidelium animis quotidie magis fovere hanc de Immaculata Deiparae Conceptione doctrinam, eorumque pietatem excitare ad ipsam Virginetn sine labe originali conceptam colendam et venerandam, gavisissimi sunt quam libentissime facultatem tribuere, ut in Lauretanis Litanis, et in ipsa Missae Praefatione Immaculatus eiusdem Virginis proclamaretur Concep-

Poczęciu Dziewicy, to jednak wspaniałe czyny tego Kościoła są pod każdym względem zasługują, aby je wyliczyć po imieniu, ponieważ tak wielka jest godność oraz autorytet tegoż Kościoła, który mu się ze wszech miar należy, z tej racji iż jest ośrodkiem katolickiej prawdy i jedności. Jedynie w nim w sposób nieskażony została przechowana religia, i z niego też wszystkie pozostałe Kościoły winny czerpać na podobieństwo latorośli odżywcze soki wiary. Dlatego tenże rzymski Kościół nie miał zgoła nic innego na myśli jak głosić, strzec, popierać i bronić wszelkimi przekonywującymi sposobami nauki o Niepokalanym Poczęciu Dziewicy oraz jego kultu.

Otwarcie i jasno świadczą o tym i pokazują to liczne i naprawdę wspaniałe czyny papieży, naszych poprzedników, którym w osobie Księcia Apostołów została przekazana od Boga przez samego Chrystusa Pana najwyższa troska i władza, aby paść baranki i owce, umacniać braci oraz zarządzać i kierować całym Kościołem.

1. Na temat kultu

Rzeczywiście, poprzednicy nasi byli bardzo dumni, że swoją apostołską władzą wprowadzili w Kościele rzymskim święto Poczęcia, ubogacili je i powiększyli o własne modlitwy brewiarzowe oraz własną Mszę, w tekstach których został wyraźnie stwierdzony przywilej wolności od dziedziczonej zwały. Z całej mocy popierali i powiększali ustanowiony już wcześniej kult, czy to poprzez udzielanie odpustów, czy poprzez dawanie miastom, prowincjom i królestwom zgody, aby wybierali sobie za patronkę Bogurodzicę wraz z tytułem Niepokalanego Poczęcia, czy też przez zatwierdzanie stowarzyszeń, zgromadzeń i rodzin zakonnych ustanowionych ku czci Niepokalanego Poczęcia, czy też wreszcie przez wyrażanie pochwał na temat pobożności tych, którzy wznosili klasztory, szpitale, ołtarze i świątynie pod wezwaniem Niepokalanego Poczęcia lub ślubowali złożeniem uroczystej przysięgi gorliwie bronić Niepokalanego Poczęcia Bogurodzicy. Ponadto cieszyli się bardzo, iż postanowili, aby święto Poczęcia było uważane przez cały Kościół za tak samo szacowne i ważne jak święto Bożego Narodzenia oraz aby było obchodzone w całym Kościele wraz z oktawą i celebrowane przez wszystkich sumiennie na równi ze świętami nakazanymi, a specjalne uroczyste nabożeństwo pod przewodnictwem papieża było corocznie odprawiane w naszej patriarchalnej bazylice *Santa Maria Maggiore* w dzień Poczęcia Dziewicy. Pragnąc zaś, aby ta nauka o Niepokalanym Poczęciu Bożej Matki codziennie bardziej utrwalala się w umysłach wiernych, a ich pobożność do Tejże godnej czci i szacunku Dziewicy, poczętej bez grzechu pierworodnego, wzrastała, cieszyli się, że chętnie dali sposob-

tus, atque adeo lex credendi ipsa supplicandi lege statueretur. Nos porro tantorum Praedecessorum vestigiis inhaerentes non solum quae ab ipsis pientissime sapientissimeque fuerant constituta probavimus et recepimus, verum etiam memores institutionis Sixti IV proprium de Immaculata Conceptione Officium auctoritate Nostra munivimus, illiusque usum universae Ecclesiae laetissimo prorsus animo concessimus.

Quoniam vero quae ad cultum pertinent, intimo plane vinculo cum eiusdem obiecto conserta sunt, neque rata et fixa manere possunt, si illud anceps sit et in ambiguo versetur, idcirco Decessores Nostri Romani Pontifices omni cura Conceptionis cultum amplificantes, illius etiam obiectum, ac doctrinam declarare et inculcare impensissime studuerunt. Etenim clare aperteque docuere, festum agi de Virginis Conceptione, atque uti falsam et ab Ecclesiae mente alienissimam iproscripserunt illorum opinionem qui non Conceptionem ipsam, sed sanctificationem ab Ecclesia coli arbitrarentur et affirmarent. Neque mitius cum iis agendum esse existimarunt, qui ad labefactandam de Immaculata Virginis Conceptione doctrinam excogitato inter primum atque alterum Conceptionis instans et momentum discrimine, asserebant, celebrari quidem Conceptionem, sed non pro primo instanti atque momento. Ipsi namque Praedecessores Nostri suarum partium esse duxerunt, et beatissimae Virginis Conceptionis festum, et Conceptionem pro primo instanti tanquam verum cultus obiectum omni studio tueri ac propugnare. Hinc decretoria plane verba, quibus Alexander VII Decessor Noster sinceram Ecclesiae mentem declaravit, inquit: Sane vetus est christifidelium erga eius beatissimam Matrem Virginem Mariam pietas sentientium eius animam in primo instanti creationis atque infusions in corpus fuisse speciali Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Iesu Christi eius Filii humani generis Redemptoris, a macula peccati originalis praeservatam immunem, atque in hoc sensu eius Conceptionis festivitatem sollemni ritu colentium et celebrantium.

Atque illud in primis sollemne quoque fuit iisdem Decessoribus Nostris, doctrinam de Immaculata Dei Matris Conceptione sartam tectamque omni

ność, aby w Litanii Loretańskiej oraz w samej prefacji mszalnej rozpowszechniano Niepokalane Poczęcie tejże Dziewicy, aby nawet sam sposób modlitwy służył wyrażaniu i umacnianiu się wiary. My więc, idąc po śladach tak wielkich poprzedników, nie tylko potwierdziliśmy i przyjęli to, co przez nich zostało z całą miłością i mądrością postanowione, lecz również pomni decyzji Sykstusa IV władzą naszą utrzymaliśmy w brewiarzu teksty własne o Niepokalanym Poczęciu oraz z wielką radością w sercu wydaliśmy zgodę na ich używanie w całym Kościele.

2. Na temat doktryny

a) Nauczanie pozytywne

Wszystko, co się odnosi do kultu, całkowicie wewnętrznym węzłem jest związane z jego przedmiotem, i nie może pozostawać ani pewne, ani trwałe, jeśli będzie chwiejne i źle określone. Dlatego poprzednicy nasi, rzymscy papieże, rozszerzając troskliwie kult Poczęcia, starali się jednocześnie z całą gorliwością upowszechniać i doprecyzować również jego przedmiot i doktrynę. Dlatego jasno i otwarcie pouczali, że powodem obchodzenia święta jest Poczęcie Dziewicy oraz ogłosili jako fałszywą i całkowicie niezgodną z intencją Kościoła opinię tych, którzy uważali i twierdzili, że Kościół czci nie samo Poczęcie, lecz świętość Maryi. Byli również przekonani, że nie należy łagodniej obchodzić się z tymi, którzy, aby doprowadzić do upadku doktrynę o Niepokalanym Poczęciu Dziewicy, wymyślili rozróżnienie między pierwszym a drugim momentem i chwilą Poczęcia i utrzymywali, że wprawdzie celebrowane jest Poczęcie, ale nie jego pierwszy moment i chwilę. Ci sami poprzednicy nasi uważali za swój obowiązek ze wszystkich sił strzec i bronić zarówno święta Poczęcia Najświętszej Dziewicy, jak i pierwszego momentu Poczęcia jako prawdziwego przedmiotu kultu. Stąd całkowicie rozstrzygające słowa, jakimi Aleksander VII nasz poprzednik określił prawdziwą myśl Kościoła stwierdzając: „Zaprawdę, starodawna jest już pobożność wiernych względem Jego Najświętszej Matki, Dziewicy Maryi, utrzymujących, że Jej dusza od pierwszej chwili stworzenia i połączenia z ciałem była czysta i zachowana od wszelkiej zmyzy grzechu pierwotnego mocą szczególnej łaski Boga i przywileju udzielonego ze względu na zasługi Jezusa Chrystusa, Jego Syna, Odkupiciela rodzaju ludzkiego. W tym też duchu czczą oni i uroczystie obchodzą święto Jej poczęcia”

b) Obrona przed przeciwnikami

Pierwszorzędną i najważniejszą sprawą dla naszych poprzedników było z całą troską, zapalem i uporem zachować niewzruszoną i nietkniętą naukę

cura, studio et contentione tueri. Etenim non solum nullatenus passi sunt, ipsam doctrinam quovis modo a quopiam notari atque traduci, verum etiam longe ulterius progressi, perspicuis declarationibus iteratisque vicibus edixerunt, doctrinam, qua Immaculatam Virginis Conceptionem profitemur, esse suoque merito haberi cum ecclesiastico cultu plane consonam, eamque veterem ac prope universalem, et eiusmodi, quam romana Ecclesia sibi fovendam tuendamque susceperit, atque omnino dignam, quae in sacra ipsa Liturgia sollemnibusque precibus usurparetur.

Neque his contenti, ut ipsa de Immaculato Virginis Conceptu doctrina inviolata persisteret, opinionem huic doctrinae adversam, sive publice, sive privatim defendi posse severissime prohibuere, eamque multiplici veluti vulnere confectam esse voluerunt.

Quibus repetitis luculentissimisque declarationibus, ne inanes viderentur, adiecere sanctionem: quae omnia laudatus Praedecessor Noster Alexander VII his verbis est complexus:

“Nos considerantes, quod sancta romana Ecclesia de Intemeratae semper Virginis Mariae Conceptione festum sollemniter celebrat, et speciale ac proprium super hoc Officium olim ordinavit iuxta piam, devotiam et landabilem institutionem, quae a Sixto IV Praedecessore Nostro tunc emanavit; volenteque laudabili huic pietati et devotioni, et festo, ac cultui secundum illam exhibito, in Ecclesia romana post ipsius cultus institutionem numquam immutato, Romanorum Pontificum Praedecessorum Nostrorum exemplo, favere, nec non tueri pietatem, et devotionem hanc colendi et celebrandi beatissimam Virginem praeveniente scilicet Spiritus Sancti gratia, a peccato originali praeservatam; cupientesque in Christi grege unitatem spiritus in vinculo pacis, sedatis offensionibus et iurgiis amotisque scandalis conservare: ad praefatorum episcoporum cum ecclesiarum suarum Capitulis ac Philippi regis, eiusque regnorum oblatam Nobis instantiam, ac preces; Constitutiones et Decreta, a Romanis Pontificibus Praedecessoribus Nostris, et praecipue a Sixto IV, Paulo V et Gregorio XV edita in favorem sententiae asserentis, animam beatae Mariae Virginis in sui creatione, et in corptu infusione, Spiritus Sancti gratia donatam, et a peccato originali praeservatam fuisse, nec non et in favorem festi et cultus Conceptio-

o Niepokalanym Poczęciu Bożej Matki. Nie tylko bowiem nie pozwolili wcale, aby nauka ta w jakiś sposób przez kogokolwiek była krytykowana i ośmieszana, lecz posunęli się znacznie dalej. Poprzez często powtarzające się jasne wypowiedzi ogłaszali, że nauka, w której wyznajemy Niepokalane Poczęcie Dziewicy, jest i słusznie winna być uważana za całkowicie zgodną z kultem Kościoła. Jest ona dawna i niemalże powszechna. Kościół rzymski podjął się jej upowszechniania i obrony, dlatego ze wszelkich miar jest godna, aby wykorzystywać ją tak w samej w liturgii, jak i w uroczystych modlitwach.

Niezadowoleni bynajmniej z tego, że sama nauka o Niepokalanym Poczęciu pozostaje nienaruszona, chcieli, aby jak najsurowiej zakazać możliwości obrony tak publicznej jak prywatnej poglądów jej przeciwnych, tak aby pod wpływem wielokrotnie zadanych im ran całkowicie zanikły. Do tych często powtarzanych i znakomitych wypowiedzi, aby nie okazały się nieskuteczne, dawali sankcje karne.

c) Kilka świadectw

Aleksander VII

Wszystko to chwalebny nasz poprzednik Aleksander VII zawarł w następujących słowach:

„Mając na uwadze, że święty Kościół rzymski uroczyście obchodzi święto o Poczęciu zawsze Niepokalanej Dziewicy Maryi oraz że wprowadził już dawno z tej okazji specjalne i własne modlitwy brewiarzowe zgodnie z pobożnym, świątobliwym i chwalebny rozporządzeniem, jakie wydał podówczas przez posługę poprzednika naszego Sykstusa IV, chcemy, idąc za przykładem rzymskich papieży, poprzedników naszych, tej chwalebnej pobożności i gorliwości oraz samemu świętu i kultowi okazywanemu w tym duchu i nigdy niezmiennemu w Kościele rzymskim po jego wprowadzeniu, okazać poparcie. Chcemy również troszczyć się dalej o pobożność i owo gorliwe pragnienie czczenia i wystawiania Najświętszej Dziewicy, zachowanej jak wiadomo od grzechu pierworodnego uprzedzającą łaską Ducha Świętego. Pragniemy ponadto zachować w Owczarni Chrystusa jedność ducha i więź pokoju poprzez uśmierzenie napaści i kłótni oraz oddalenie zgorszenia. W związku z przedstawionym nam oczekiwaniem i usilnymi prośbami wspomnianych biskupów wraz z kapitułami ich kościołów oraz króla Filipa i jego królestw odnawiamy konstytucje i dekryty wydane przez rzymskich papieży naszych poprzedników, a zwłaszcza Sykstusa IV, Pawła V i Grzegorza XV, na poparcie nauki twierdzącej, że dusza Najświętszej Maryi Panny, tak w chwili stwarzania jak i połączenia z ciałem,

nis eiusdem Virginis Deiparae, secundum piam istam sententiam, ut praefertur, exhibiti, innovamus, et sub censuris, et poenis in eisdem Constitutionibus contentis observari mandamus. Et insuper omnes et singulos, qui praefatas Constitutiones, seu Decreta ita pergent interpretari, ut favorem per illas dictae sententiae, et festo seu cultui secundum illam exhibito, frustrentur vel qui hanc eandem sententiam, festum seu cultum in disputationem revocare, aut contra ea quoquo modo directe vel indirecte aut quovis praetextu, etiam definibilitatis eius examinandae sive sacram Scripturam, aut sanctos Patres, sive Doctores glossandi vel interpretandi, denique alio quovis praetextu seu occasione, scripto sen voce loqui, concinari, tractare, disputare, contra ea quidquam determinando aut asserendo, vel argumenta contra ea afferendo, et insoluta relinquendo, aut alio quovis inexcogitabili modo disserendo ausi fuerint; praeter poenas et censuras in Constitutionibus Sixti IV contentas, quibus illos subiacere volumus, et per praesentes subicimus, etiam concionandi, publice legendi, seu docendi, et interpretandi facultate, ac voce activa et passiva in quibuscumque electionibus, eo ipso absque alia declaratione privatos esse volumus; nec non ad concionandum, publice legendum, doceandum, et interpretandum perpetuae inhabilitatis poenas ipso facto incurrere absque alia declaratione; a quibus poenis non nisi o Nobis ipsis, vel a Successoribus Nostris Romanis Pontificibus absolvi, auit super iis dispensari possint; nec non eosdem aliis poenis. Nostro, et eorumdem Romanorum Pontificum Successorum Nostrorum arbitrio infligendis, pariter subiacere volumus, prout subicimus per praesentes, innovantes Pauli V et Gregorii XV superius memoratas Constitutiones sive Decreta.

Ac libros, in quibus praefata sententia, festum, seu cultus secundum illam in dubium revocatur, aut contra ea quomodocumque, ut supra, aliquid scribitur aut legitur, seu locutiones, conciones, tractatus, et disputationes contra eadem continentur; post Pauli V supra laudatum Decretum edita, aut in posterum quomodolibet edenda, prohibemus sub poenis et censuris in Indice librorum prohibitorum contentis, et ipso facto absque alia declaratione pro expresse prohibitis haberi volumus et mandamus.

Omnes autem norunt quanto studio haec de Immaculata Deiparae Virginis Conceptione doctrina a spectatissimis Religiosis Familiis et celebrioribus theologicis academiis, ac praestantissimis divinarum rerum scientia Doctoribus

została obdarowana łaską Ducha Świętego i zachowana od grzechu pierworodnego. Ponawiamy też ich nauczanie wyrażające poparcie święta i kultu Poczęcia tejże Dziewicy Bożej Matki w duchu owej świętej nauki przedstawionej powyżej. Polecamy to zachowywać pod sankcją cenzur i kar zawartych w tychże konstytucjach. Ponadto wszyscy i każdy z osobna, którzy wspomniane konstytucje lub dekrety staraliby się interpretować w ten sposób, że kwestionowałiby poparcie udzielone w nich omawianej nauce oraz świętu czy też kultowi okazywanemu w jej duchu; albo też ci, którzy tę naukę, święto lub kult poddawaliby pod dyskusję, albo pod jakimkolwiek pozorem, nawet rozważań nad możliwością ogłoszenia dogmatu, czy też wyjaśnień i interpretacji Pisma św., Ojców Kościoła albo doktorów, wreszcie pod jakimkolwiek innym pretekstem i sposobnością odważyliby się pisać lub mówić, głosić kazania i rozprawiać określając lub stwierdzając cokolwiek przeciwnego tej nauce, przytaczając przeciwne jej zarzuty i zostawiając je nierozstrzygnięte, albo dyskutując w jakikolwiek inny niepojęty sposób, zgodnie z naszą wolą winni ponieść kary i cenzury nie tylko zawarte w konstytucjach Sykstusa IV, ale dodatkowe te, które nakładamy niniejszym pismem. Chcemy, aby zostali oni również pozbawieni możliwości głoszenia kazań, publicznych odczytów, nauczania i wykładania oraz czynnego i biernego prawa wyborczego podczas wszelkich wyborów. Kary te mają moc wiążącą po zaistnieniu samego faktu bez jakichkolwiek innych deklaracji. Dodatkowo osoby te mocą samego faktu, bez dodatkowego orzekania zaciągają trwałą niezdolność do głoszenia kazań, publicznych odczytów, nauczania i wykładania. Od kar tych możemy uwolnić lub dyspensować jedynie my sami albo nasi następcy papieże rzymscy. Jednocześnie chcemy, aby podlegali innym karom, które mogą być wymierzone decyzją naszą albo naszych następców biskupów rzymskich, tak jak to podajemy w niniejszym piśmie odnawiając wyżej wspomniane konstytucje i dekrety Pawła V i Grzegorza XV.

Zakazujemy również rozpowszechniania książek, w których omawiana nauka, święto lub kult w jej duchu poddawane są w wątpliwość albo zawierają to, co w jakikolwiek sposób wbrew temu pisze się lub mówi, czyli przeciwne tej nauce przemówienia, kazania, rozprawy i dyskusje. Odnosi się to do pism wydanych po chwalebnym dekrecie Pawła V oraz tych, które w jakikolwiek sposób mają być wydane w przyszłości. Chcemy i polecamy, aby uważano je za wyraźnie zakazane pod sankcją kar i cenzur zawartych w wykazie ksiąg zakazanych mocą samego faktu bez dodatkowego orzekania”

Wszyscy zresztą wiedzą, z jakim zapałem nauka o Niepokalanym Poczęciu Bożej Rodzicielki Dziewicy była przekazywana, wyjaśniana i broniona przez najzacniejsze rodziny zakonne i przesławne akademie teologiczne oraz najzna-

fuerit tradita, asserta ac propugnata. Omnes pariter norunt quantopere solliciti fuerint sacrorum antistites vel in ipsis ecclesiasticis conventibus palam publice profiteri, sanctissimam Dei Genetricem Virginem Mariam, ob praevisa Christi Domini Redemptoris merita nunquam originali subiacuisse peccato, sed praeservatam omnino fuisse ab originis labe et idcirco sublimiori modo redemptam.

Quibus illud profecto gravissimum et omnino maximum accedit ipsam quoque Tridentinam Synodum cum dogmaticum de peccato originali ederet decretum, quo iuxta sacrarum Scripturarum sanctorumque Patrum ac probatissimorum Conciliorum testimonia statuit ac definivit, homines nasci originali culpa infectos, tamen sollemniter declarasse, non esse suae intentionis in decreto ipso, tantaque definitionis amplitudine comprehendere beatam et Immaculatam Virginem Dei Genetricem Mariam. Hac enim declaratione Tridentini Patres, ipsam beatissimam Virginem ab originali labe solutam, pro rerum temporumque adiunctis, satis innuerunt, atque adeo perspicue significarunt, nihil ex divinis litteris, nihil ex traditione, Patrumque auctoritate rite afferri posse, quod tantae Virginis praerogativae quovis modo refragetur.

Et re quidem vera hanc de Immaculata beatissimae Virginis Conceptione doctrinam quotidie magis gravissimo Ecclesiae sensu, magisterio, studio, scientia ac sapientia tam splendide explicatam, declaratam, confirmatam, et apud omnes catholici orbis populos ac nationes mirandum in modum propagatam, in ipsa Ecclesia semper exstitisse veluti a maioribus acceptam, ac revelatae doctrinae caractere insignitam illustra venerandae antiquitatis Ecclesiae orientalis et occidentalis monumenta validissime testantur.

Christi enim Ecclesia, sedula depositorum apud se dogmatum custos et vindex nihil in his umquam permutat, nihil minuit, nihil addit, sed omni industria vetera fideliter sapienterque tractando si qua antiquitus informata sunt, et Patrum fides sevit, ita limare, expolire, student, ut prisca illa caelestis doctrinae dogmata accipiant evidentiam, lucem, distinctionem, sed retineant plenitudinem, integritatem, proprietatem, ac in suo tantum genere crescant, in eodem scilicet dogmate, eodem sensu, eademque sententia.

komitszych wykładowców teologii. Podobnie wiadomo jak bardzo zatroskani byli biskupi, aby również na synodach kościelnych jawnie i wspólnie głosili, że Najświętsza Boża Rodzicielka Dziewica Maryja z powodu przewidzianych zasług Chrystusa Pana Odkupiciela nigdy nie była poddana grzechowi pierworodnemu, lecz była całkowicie zachowana od zmayı pierworodnej i dlatego w bardziej wzniosły sposób odkupiona.

Sobór Trydencki

Do tego, o czym była mowa powyżej, trzeba dodać jeszcze coś, co ma niewątpliwie niezwykle ważne i wielkie znaczenie. A mianowicie, kiedy Sobór Trydencki wydał dogmatyczny dekret o grzechu pierworodnym, w którym zgodnie ze świadectwem Pisma św., Ojców Kościoła i uznanych Soborów ustalił i orzekł, że ludzie rodzą się skażeni grzechem pierworodnym, to zarazem jednak uroczyście oświadczył, iż nie było jego intencją w tym dekrecie obejmować szerokim zakresem tego stwierdzenia Najświętszej i Niepokalanej Dziewicy Bożej Rodzicielki Maryi. Oświadczeniem tym więc Ojcowie Trydenccy przyznali w sposób wystarczający jak na tamte okoliczności, że sama Najświętsza Dziewica jest wolna od grzechu pierworodnego. Ponadto wyraźnie zaznaczyli, że nie można odpowiedzialnie przytoczyć nic takiego z Pisma św., Tradycji oraz powagi Ojców, co w jakikolwiek sposób sprzeciwiałoby się temu wielkiemu przywilejowi Dziewicy.

Część II – Najstarsza Tradycja i nauczanie Ojców

Rzeczywiście, najstarsze pisma Kościoła wschodniego i zachodniego szacownej epoki starożytnej z wielką mocą świadczą, że nauka o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Dziewicy była nieustannie coraz bardziej wyjaśniana, głoszona i umacniana poprzez poważną refleksję Kościoła, jego nauczanie, gorliwość, wiedzę i mądrość. Była też u wszystkich ludów i narodów katolickiego świata w sposób godny podziwu rozpowszechniana, a w samym Kościele istniała zawsze jako przejęta od przodków i obdarzona charakterem nauki objawionej.

Kościół Chrystusa bowiem, gorliwy stróż i obrońca przechowywanych u siebie prawd wiary niczego w nich nigdy nie zmienia, niczego nie umniejsza, niczego nie dodaje, lecz z całą troskliwością wiernie i mądrze obchodzi się z tym, co dawne, skoro w jakiś sposób zostało ukształtowane w przeszłości i zrodziła to wiara Ojców. Stara się to udoskonalić i nadać mu nowy wyraz, aby dawne i uświęcone prawdy nauki objawionej nabrały oczywistości, jasności i wyrazistości. Winny jednak zachować pełnię, nieskazitelność i właści-

Equidem Patres Ecclesiaeque scriptores, caelestibus edocti eloquiis, nihil antiquius habuere, quam in libris ad explicandas Scripturas, vindicanda dogmata, erudiendosque fideles elucubratis summam Virginis sanctitatem, dignitatem, atque ab omni peccati labe integritatem, eiusque praeclaram de teterrimo humani generis hoste victoriam multis mirisque modis certatim praedicare atque efferre. Quapropter enarrantes verba, quibus Deus praeparata renovandis mortalibus suae pietatis remedia inter ipsa mundi primordia praenuntians, et deceptoris serpentis retudit audaciam, et nostri generis spem mirifice erexit, inquiens: Inimicitias ponam inter te et mulierem, et semen tuum et semen illius, docuere, divino hoc oraculo clare aperteque praemonstratum fuisse misericordem humani generis Redemptorem, scilicet Unigenitum Dei Filium Christum Iesum, ac designatam beatissimam eius Matrem Virginem Mariam, ac simul ipsissimas utriusque contra diabolum inimicitias insigniter expressas. Quocirca sicut Christus Dei hominumque mediator, humana assumpta natura, delens quod adversus nos erat chirographum decreti, illud cruci triumphator affixit; sic sanctissima Virgo, artissimo et indissolubili vinculo cum eo coniuncta, una cum illo et per illum sempiternas contra venenosum serpentem inimicitias exercens, ac de ipso plenissime triumphans, illius caput immaculato pede contrivit.

Hunc eximium singularemque Virginis triumphum, excellentissimamque innocentiam, puritatem, sanctitatem, eiusque ab omni peccati labe integritatem, atque ineffabilem caelestium omnium gratiarum, virtutum, ac privilegiorum copiam, et magnitudinem iidem Patres viderunt tum in arca illa Noe, quae divinitus constituta a communi totius mundi naufragio plane salva et incolumis evasit; tum in scala illa, quam de terra ad caelum usque pertingere vidit Iacob, cuius gradibus Angeli Dei ascendebant et descendebant, cuiusque vertici ipse initebatur Dominus, tum in rubo illo, quem in loco sancto Moyses undique ardere ac inter crepitantes ignis flammis non iam comburi aut iacturam vel minimam pati, sed pulchre virescere ac florescere conspexit; tum in illa inexpugnabili turre a facie inimici, ex qua mille clypei pendent, omnisque armatura

wość, a wzrastać jedynie z poszarpaniem własnej tożsamości, jako ten sam dogmat, ta sama treść i ta sama nauka.

1. Przekaz *Protoewangelii*

Oczywiście, Ojcowie Kościoła i pisarze, pouczeni Boskimi słowami, od najdawniejszych czasów nie mieli do zrobienia nic bardziej cennego jak w księgach pisanych w celu wyjaśniania Pisma św., bronienia dogmatów i pouczenia wiernych na różne i zadziwiające sposoby mężnie głosić i wysławiać niedościgłą świętość i godność Dziewicy, wolność od wszelkiej zmyzy grzechu oraz Jej sławne zwycięstwo nad najbardziej odrażającym wrogiem rodzaju ludzkiego. Dlatego komentując słowa, w jakich Bóg zapowiadając na początku świata środki przygotowane w swojej dobroci w celu odnowienia losu śmiertelnych i kiedy udaremnił zuchwałość zwodniczego węża i w przedziwny sposób przywrócił nadzieję ludzkości wypowiadając słowa: *Kładę nieprzyjaźń między tobą a niewiastą, między twoim i Jej potomstwem*, pouczali nas, że poprzez tę Boską zapowiedź jasno i wyraźnie został ukazany miłosierny Odkupiciel rodzaju ludzkiego, a mianowicie Jednorodzony Syn Boga Jezus Chrystus. Została również wskazana Najświętsza Jego Matka Dziewica Maryja, a jednocześnie w sposób wyraźny wyrażona ich wspólna nieprzyjaźń w stosunku do szatana. Dlatego tak jak Chrystus, pośrednik między Bogiem a ludźmi, przyjąwszy ludzką naturę, zmagając obciążający nas dłużny zapis jako zwycięzca przybił go do krzyża, tak samo Najświętsza Dziewica, związana z Nim ścisłym i nierozzerwalnym węzłem, wraz z Nim i przez Niego realizując odwieczną nieprzyjaźń wobec jadowitego węża i odnosząc nad nim pełne zwycięstwo, starła jego głowę niepokalaną stopą.

2. Zastosowanie figur biblijnych

To niezwykle i szczególne zwycięstwo, doskonałą niewinność, czystość, świętość, Jej wolność od wszelkiej zmyzy grzechu oraz niewypowiedziane bogactwo i wielkość wszelakich łask niebieskich, cnót i przywilejów, ci sami Ojcowie widzieli najpierw w owej *arce Noego*, która powstawszy z natchnienia Bożego wyszła zupełnie cała i nietknięta z powszechnej zagłady całego świata (Rdz 6-9). Następnie w owej *drabinie*, sięgającej od ziemi aż do nieba, którą ujrzał Jakub, po szczeblach której wstępowali i zstępowali Aniołowie Boży, i na wierzchołku której wspierał się sam Pan (Rdz 28, 12). Dalej, w owym *krzaku ognistym*, jaki w miejscu świętym ujrzał Mojżesz, i który pośród trzaskających płomieni ognia nie tylko że nie mógł się spalić, ale nie odniósł najmniejszej nawet szkody, co więcej pięknie się zielenił i pozostał w kwiatach

fortium; tum in horto concluso, qui nescit violari neque corrumpi ullis insidiarum fraudibus; tum in corusca illa Dei civitate, cuius fundamenta in montibus sanctis; tum in augustissimo illo Dei templo, quod divinis refulgens splendoribus plenum est gloria Domini; tum in aliis eiusdem generis omnino plurimis, quibus excelsa in Deiparae dignitatem, eiusque illibatam innocentiam, et nulli umquam naevo obnoxiam sanctitatem insigniter praenunciatam fuisse Patres tradiderunt.

Ad hanc candem divinorum munerum veluti summam, originalemque Virginis, de qua natus est Iesus, integritatem describendam iidem Prophetarum adhibentes eloquia non aliter ipsam augustam Virginem concelebrarunt ac uti columbam mundam, et sanctam Ierusalem, et excelsum Dei thronum, et arcam sanctificationis et domum, quam sibi aeterna aedificavit Sapientia, et Reginam illam, quae deliciis affluens et innixa super Dilectum suum, ex ore Altissimi providit omnino perfecta, speciosa ac penitus cara Deo, et nullo umquam labis naevo maculata.

Cum vero ipsi Patres, Ecclesiaeque scriptores animo menteque reputarent, beatissimam Virginem ab Angelo Giabriele sublimissimam Dei Matris dignitatem ei nuntiante, ipsius Dei nomine et iussu gratia plenam fuisse nuncupatam, docuerunt hac singulari sollemnique salutatione numquam alias audita ostendi, Deiparam fuisse omnium divinarum gratiarum sedem, omnibusque divini Spiritus charismatibus exornatam, immo eorundem charismatum infinitum prope thesaurum, abyssumque inexhaustam, adeo ut numquam maledicto obnoxia, et una cum Filio perpetuae benedictionis particeps ab Elisabeth divino acta Spiritu audire meruerit benedicta tu inter mulieres, et benedictus fructus ventris tui.

Hinc non luculenta minus quam concors eorundem sententia, gloriosissimam Virginem, cui fecit magna qui potens est, ea caelestium omnium ineffabile Dei miraculum, immo omnium miraculorum apex, ac digna Dei mater exstiterit, et ad Deum ipsum, pro ratione creatae naturae, quam proxime accedens omnibus, qua humanis, qua angelicis praeconiis celsior evaserit.

(Wj 3, 2). Z kolei w owej *niezdobytej w obliczu nieprzyjaciela wieży*, z której zwisa tysiąc tarcz i wszelki oręż walecznych (Pnp 4, 4). W *obwarowanym ogrodzie*, którego nie można podeptać ani zniszczyć żadnymi podstępными zasadzkami (Pnp 4, 12). W owym *jaśniejącym mieście Boga*, którego fundamenty są na świętych górach (Ps 87, 1). W owej *najwspanialszej Bożej świątyni*, która lśni boskimi promieniami i pełna jest chwały Pana (Iz 6, 1-4). Ponadto w innych jeszcze bardzo licznych obrazach, w których – jak przekazali Ojcowie – są zawarte wspaniałe rzeczy odnoszące się do godności Bogurodzicy i Jej nieskażonej niewinności oraz w jakich została wyraźnie przepowiedziana Jej świętość, nigdy niepoddana jakiegokolwiek skazie.

3. Zastosowanie symbolicznych słów

Do tego samego ogółu Bożych darów należy dopisać jeszcze pierwotną czystość Dziewicy, z której narodził się Jezus. Ci sami Ojcowie stosując słowa Proroków nazywali ową dostojną Dziewicę nie inaczej jak *czystą Golebicą*, *świętym Jeruzalem*, *wyniosłym Tronem Boga*, *Arką uświęcenia* oraz *Domem*, jaki wzniosła sobie odwieczna Mądrość, ową *Królową*, która opływając w rozkosze i wsparta na swoim Oblubieńcu wyszła z ust Najwyższego, cała doskonała, piękna i wielce Bogu miła, nigdy nie splamiona żadną zmazą grzechu.

4. Interpretacja pozdrowienia Archaniola i św. Elżbiety

Ponieważ zaś ci sami Ojcowie i pisarze kościelni sercem i umysłem uznawali, że Najświętsza Dziewica przez Anioła Gabriela zwiastującego Jej najwyższą godność Bożej Matki w imieniu i z woli samego Boga została nazwana *łaski pełną*, i nauczali, że z racji na tak szczególne i uroczyste pozdrowienie, jakiego nigdy wcześniej nie słyszano, Boża Rodzicielka była stolicą wszelkich łask Bożych oraz została przyozdobiona wszystkimi darami Bożego Ducha. Co więcej, była właściwie nieskończoną skarbnicą tychże darów i niewyczerpaną głębią, do tego stopnia, że nigdy nie poddana przekleństwu wraz z Synem uczestnicząc w odwiecznym błogosławieństwie, zasłużyła, aby usłyszeć od Elżbiety, wiedzionej Duchem Świętym: *błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony owoc Twojego łona*.

5. Antyteza: pierwsza i druga Ewa

Stąd też nie mniej jasne jak zgodne jest zdanie Ojców, że pełna chwały Dziewica, której *wielkie rzeczy uczynił Ten, który jest Wszchemocny*, na mocy wszelkich darów nieba stała się niewysłowionym cudem, co więcej, koroną wszelkich cudów i godną Matką Boga. Do Boga też samego zbliżona najbar-

Atque idcirco ad originalem Dei Genetricis innocentiam, iustitiamque vindicandam, non eam modo cum Heva adhuc virgine, adhuc innocente, adhuc incorrupta, et nondum mortiferis fraudulentissimi serpentis insidiis decepta saepissime contulerunt, verum etiam mira quadam verborum, sententiarumque varietate praetulerunt. Heva enim serpenti misere obsecuta et ab originali excidit innocentia, et illius mancipium evasit, sed beatissima Virgo originale donum iugiter augens, quin serpenti aures numquam praebuerit, illius vim potestatemque virtute divinitus accepta funditus labefactavit.

Quapropter numquam cessarunt Deiparam appellare vel lilium inter spinas, vel terram omnino intactam, virgineam, illibatam, immaculatam, semper benedictam, et ab omni peccati contagione liberam, ex qua novus formatus est Adam vel irreprehensibilem, lucidissimum, amoenissimumque innocentiae, immortalitatis, ac deliciarum paradisum a Deo ipso consitum, et ab omnibus venenosi serpentis insidiis defensum, vel lignum immarcessibile, quod peccati vermibus nunquam corruerit, vel fontem semper illimem, et Spiritus Sancti virtute signatum, vel divinissimum templum, vel immortalitatis thesaurum, vel unam et solam non mortis sed vitae filiam, non irae sed gratiae germen, quod semper virens ex corrupta infectaque radice singulari Dei providentia praeter stas communesque leges effloruerit.

Sed quasi haec, licet splendidissima, satis non forent, propriis definitisque sententiis edixerunt, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habendam esse quaestionem de sancta Virgine Maria, cui plus gratiae collatum fuit ad vincendum omni ex parte peccatum; tum professi sunt, gloriosissimam Virginem fuisse parentum reparatricem, posteriorum vivificatricem a saeculo electam, ab Altissimo sibi praeparatam, a Deo, quando ad serpentem ait: inimicitias ponam inter te et mulierem, praedictam, quae procul dubio venena tum eiusdem serpentis caput contrivit; ac propterea affirmarunt, eandem beatissimam Virginem fuisse per gratiam ab omni peccati labe integram ac liberam ab omni contagione et corporis, et animae, et intellectus, ac semper cum Deo conversatam, et sempiterno foedere cum illo coniunctam, numquam fuisse in tenebris,

dziej ze wszystkich, mających stworzoną naturę, okazała się wyższą tak nad ludzkie jak i anielskie uwielbienia.

Dlatego, aby obronić pierwotną niewinność i sprawiedliwość Bożej Rodzicielki bardzo często nie tylko zestawiali Ją z Ewą jeszcze dziewicą, jeszcze niewinną, jeszcze nie zepsutą i jeszcze nie zwiedzioną śmiercionośnymi podstępami najbardziej zwodniczego węża, lecz nawet wynosili Ją wyżej przez pewne godne podziwu urozmaicenie słów i myśli. Ewa bowiem okazawszy w sposób godny pożałowania posłuszeństwo wężowi odeszła od pierwotnej niewinności i wpadła w jego niewolę, Maryja przeciwnie, powiększając nieustannie pierwotne obdarowanie, nie okazała nigdy posłuszeństwa wężowi, a przyjąwszy moc od Boga całkowicie obezwładniła jego siłę i potęgę.

6. Obrazy lub metafory

Toteż nigdy nie zaprzestali nazywać Bożej Rodzicielki albo *Lilią między cierniami* albo *Rolą* nigdy nietkniętą, dziewiczą, czystą, niepokalaną, zawsze błogosławioną i wolną od wszelkiego skażenia grzechem, z której został ulepiony Nowy Adam; czy też nienagannym, świetlistym i rozkosznym *Rajem* niewinności i nieśmiertelności, zasadzonym przez samego Boga i niedostępnym dla jakichkolwiek zasadzek jadowitego węża. Na innym miejscu niewiedzącym *Drzewem*, którego nigdy nie dotknął podgryzający robak grzechu; gdzie indziej znów nigdy niezmaconym i opieczętowanym mocą Ducha Świętego *Źródłem* oraz wyborną *Świątynią Boga*, *Skarbem nieśmiertelności*, lub jedną i jedyną *Córką* nie śmierci lecz życia, zawsze zieloną *Różdżką* nie gniewu lecz łaski, która nadzwyczajnym zrządzeniem Opatrzności, pomimo powszechnie obowiązujących praw zakwitła z uwiędłego i zatrutego korzenia.

7. Określenia własne i jednoznaczne

Lecz jakby te wszystkie określenia, choć wyśmienite, były niewystarczające, Ojcowie we właściwy sobie ale jednoznaczny sposób wypowiedzieli swój pogląd, że gdy chodzi o grzechy, to sprawa ta nie odnosi się w żadnym wypadku do Najświętszej Dziewicy Maryi, bowiem dla całkowitego pokonania grzechu został Jej ofiarowany większy zasób łaski. Wyznawali nadto, że pełna chwały Dziewica była Odnowicielką przodków, wybraną od wieków Ożwiicielką swoich potomków; przygotowaną dla siebie przez Najwyższego i zapowiedzianą przez Boga w słowach skierowanych do węża: *Położę nieprzyjaźń między tobą a Niewiastą* (Rdz 3, 15). Bez wątplenia to Ona starła jadowitą głowę tego węża i z tego powodu, jak twierdzili, ta sama Błogosławiona Dziewica została, dzięki łasce, zachowana czystą od wszelkiej zmazy grzechu

sed semper in luce, et idcirco idoneum plane exstitisse Christo habitaculum non pro habitu corporis, sed pro gratia originali.

Accedunt nobilissima effata, quibus de Virginis Conceptione loquentes testati sunt, naturam gratiae cessisse ac stetisse tremulam pergere non sustinentem; nam futurum erat, ut Dei Genetrix Virgo non antea ex Anna conciperetur, quam gratia fructum ederet: concipi siquidem primogenitam oportebat, ex qua concipiendus, esset omnis creaturae primogenitus. Testati sunt carnem Virginis ex Adam sumptam maculas Adae non admisisse, ac proterea beatissimam Virginem tabernaculum esse ab ipso Deo creatum, Spiritu Sancto formatum, et purpureae revera operae, quod novus ille Beseleel auro intextum variumque effinxit, eandemque esse meritoque celebrari ut illam, quae proprium Dei opus primum exstiterit, ignitis maligni telis latuerit, et pulcra natura, ac labis prorsus omnis nescia, tamquam aurora undequaque rutilans in mundum prodiverit in sua Conceptione Immaculata. Non enim decebat, ut illud vas electionis communibus lacesseretur iniuriis, quoniam plurimum a ceteris differens, natura communicavit non culpa. Immo prorsus decebat, ut sicut Unigenitus in Caelis Patrem habuit, quem Seraphim ter sanctum extollunt, ita Matrem haberet in terris, quae nitore sanctitatis numquam caruerit.

Atque haec quidem doctrina adeo maiorum mentes, animosque occupavit, ut singularis et omnino mirus penes illos invaluerit loquendi usus, quo Deiparam saepissime compellarunt immaculatam, omnique ex parte immaculatam, innocentem et innocentissimam, illibatam et undequaque illibatam, sanctam et ab omni peccati sorde alienissimam, totam puram, totam intemeratam, ac ipsam prope puritatis et innocentiae formam, pulchritudine pulchriorem, venustate venustiore, sanctiorem sanctitate, solamque sanctam, purissimamque anima et corpore, quae supergressa est omnem integritatem et virginitatem, ac sola facta domicilium universarum gratiarum Sanctissimi Spiritus, et quae, solo Deo excepto exstitit cunctis superior, et ipsis Cherubim et Seraphim, et omni exercitu Angelorum natura pulchrior, formosior et sanctior, cui praedicandae

i wolną od wszelkiego skażenia tak ciała jak duszy i umysłu. Zawsze przesta-
wała z Bogiem, a zjednoczona z Nim odwiecznym przymierzem nigdy nie była
w ciemnościach lecz zawsze w świetle, i dlatego okazała się całkowicie god-
nym mieszkaniem dla Chrystusa, nie ze względu na piękno ciała, lecz z powo-
du pierworodnej łaski.

8. Świadczenia o całkowitej i wyjątkowej świętości

Dochodzą do tego pełne szlachetności wyrażenia, poprzez które, mówiąc
o Poczęciu Dziewicy, dawali oni świadectwo, że natura ustąpiła miejsca łasce,
że drżąca zatrzymała się przed nią, nie ośmielając się postąpić dalej. Trzeba
było bowiem, aby Dziewicza Matka Boga nie wcześniej poczęła się z Anny niż
łaska wyda owoc. Wypadało również, aby Ta, z której miał począć się pierwo-
rodny całego stworzenia, sama została poczęta jako pierwородna. Dawali świa-
dectwo, że ciało przyjęte przez Dziewicę od Adama nie zaciągnęło winy Ada-
ma, i że z tego powodu błogosławiona Dziewica była *Tabernakulum* stworzo-
nym przez samego Boga i ukształtowanym przez Ducha Świętego; dziełem za-
iste wspaniałym, bowiem „Ów nowy Beseleel” (Wj 31, 2) poprzetykał je zło-
tem i ozdobił wieloma barwami. Słusznie więc powinna być Ona czczona jako
Ta, która okazała się szczególnym arcydziełem Boga i uniknęła ognistych po-
cisków Złego. Piękna już z natury i nie znająca zupełnie żadnej skazy, w swo-
im Niepokalanym Poczęciu objawiła się światu jako *Jutrzenka*, promieniejąca
naokoło swoim blaskiem. Nie wypadało bowiem, aby to *Wybrane naczynie* zo-
stało objęte powszechnym skażeniem, ponieważ było tak inne od wszystkich
i miało z nimi jedynie wspólną naturę, ale nie winę. Co więcej, jako że Syn je-
dyny miał w niebie Ojca, którego serafini obwieszczają po trzykroć Świętym,
wypadało ze wszech miar, aby miał On również na ziemi Matkę, nie pozbawio-
ną nigdy blasku świętości.

Nauka ta do tego stopnia ogarnęła serca i umysły Ojców, że utrwalił się
u nich powszechnie niezwykle zwyczaj mówienia, w którym najczęściej wy-
sławiali Bogurodnicę jako niepokalaną i to niepokalaną pod każdym względem,
niewinną i to niewinną w najwyższym stopniu, nienaruszoną i to nienaruszo-
ną w żaden sposób, świętą i zupełnie oddaloną od wszelkiego brudu grzechu,
całą czystą, całą nieskalaną, jakby samym wzorcem czystości i niewinności,
piękniejszą od piękna, wdzięczniejszą od wdzięku, świętszą od świętości, je-
dyną świętą, najczystsza na duszy i ciele, która przewyższyła samą nieskazitel-
ność i dziewiczość. Jedyna uczyniona cała mieszkaniem wszelkich łask Ducha
Świętego okazała się wyższą nad wszystko za wyjątkiem Boga samego, z natu-
ry piękniejsza, cudowniejsza i świętsza nad cherubiny i serafiny oraz całe zastę-

caelestes et terrenae linguae minime sufficiunt. Quem usum ad sanctissimae quoque Liturgiae monumenta atque ecclesiastica Officia sua veluti sponte fuisse traductum, et in illis passim recurrere, ampliterque dominari nemo ignorat, cum in illis Deipara invocetur et praedicetur veluti una incorrupta pulchritudinis columba, veluti rosa semper vicens; et undequaque purissima, et semper immaculata semperque beata, ac celebretur uti innocentia, quae numquam fuit laesa, et altera Heva, quae Emmanuelem peperit.

Nil igitur mirum si de Immaculata Deiparae Virginis Conceptione, doctrinam iudicio Patrum divinis litteris consignatam, tot gravissimis eorundem testimoniis traditam, tot illustribus venerandae antiquitatis monumentis expressam et celebratam, ac maximo gravissimoque Ecclesiae iudicio propositam et confirmatam tanta pietate, religione et amore ipsius Ecclesiae Pastores, populi que fideles quotidie magis profiteri sint gloriati, ut nihil iisdem dulcius, nihil carius, quam ferveantissimo affectu Deiparam Virginem absque labe originali conceptam ubique colere, venerari, invocare, et praedicare. Quamobrem ab antiquis temporibus sacrorum antistites, ecclesiastici viri, regulares Ordines, ac vel ipsi imperatores et reges ab hac Apostolica Sede enixe efflagitarunt, ut Immaculata sanctissimae Dei Genetricis Conceptio veluti catholicae fidei dogma definiretur. Quae postulationes hac nostra quoque aetate iteratae fuerunt ac potissimum felicitatis recordationis Gregorio decimosexto Praedecessori Nostro, ac Nobis ipsis oblatae sunt tum ab episcopis, tum a clero saeculari, tum a Religiosis Familiis, ac sumimis principibus et fidelibus populis.

Nos itaque singulari animi Nostri gaudio haec omnia probe noscentes, ac serio considerantes, vix dum licet immeriti arcano divinae Providentiae consilio ad hanc sublimem Petri Cathedram evecti totius Ecclesiae gubernacula tractanda suscepimus, nihil certe antiquius habuimus, quam pro summa Nostra vel a teneris annis erga sanctissimam Dei Genetricem Virginem Mariam veneratione, pietate et affectu ea omnia peragere, quae adhuc in Ecclesiae votis

py anielskie, tak że w żaden sposób nie zdoła Jej wysławić żaden język ani nieba, ani ziemi. Zwyczaj ten jakby mimowolnie przeniknął również do szacownych tekstów świętej liturgii oraz kościelnej modlitwy brewiarzowej i każdy dobrze wie, jak często w nich występuje i zajmuje zdecydowane pierwszeństwo. Bogurodzica jest w nich bowiem przyzywana i określana jako jedyna nieskażona gołębica piękności, jako zawsze kwitnąca róża, ze wszech miar najczystsza, zawsze niepokalana i zawsze święta. Jest czczona jako niewinność, która nigdy nie doznała uszczerbku, i jako druga Ewa, która zrodziła Emmanuela.

DOGMATYCZNA DEFINICJA NIEPOKALANEGO POCZĘCIA

1. Dawne i nowe prośby

Nic więc dziwnego, jeśli naukę o Niepokalanym Poczęciu Bogurodzicy Dziewicy, zdaniem Ojców zarysowaną w Piśmie św., przekazaną w tylu niezwykle poważnych ich świadectwach, wyrażoną i otoczoną szacunkiem w tylu wspaniałych pismach szacownej starożytności, ogłoszoną na mocy najwyższej i pełnej powagi decyzji Kościoła oraz umocnioną tak wielką pobożnością, religijnością i miłością, Pasterze tegoż Kościoła oraz lud wierny mieli zaszczyt z dnia na dzień coraz mocniej wyznawać, tak że nie było dla nich nic milszego i droższego jak z najgorętszym uczuciem wszędzie czcić, uwielbiać, przyzywać i przepowiadać Bogurodzicę Dziewicę poczętą bez grzechu pierworodnego. Dlatego od najdawniejszych czasów biskupi, mężowie Kościoła, zakony a nawet sami cesarze i królowie domagali się usilnie od tejże Stolicy Apostolskiej, aby określić Niepokalane Poczęcie Najświętszej Bogurodzicy jako dogmat wiary katolickiej. Prośby te również w naszych czasach były ponawiane a szczególnie mocno były przedłożone błogosławionej pamięci Grzegorzowi XVI, naszemu poprzednikowi oraz nam, tak przez biskupów, jak i duchowieństwo świeckie, tak przez rodziny zakonne jak i najwyższych władców i wierne narody.

2. Przygotowanie bezpośrednie

a) Inicjatywa papieża

My zaś przyjmując to wszystko dokładnie do wiadomości ze szczególną radością naszego serca, oraz poważnie rozważając, kiedy dopiero co, pomimo braku zasług, tajemniczym zamysłem Bożej Opatrzności zostaliśmy wyniesieni na tę zaszczytną katedrę św. Piotra i podjęliśmy ster całego Kościoła, nie mieliśmy naprawdę nic ważniejszego jak przez wzgląd na najwyższą naszą

esse poterant, ut beatissimae Virginis honor augetur, eiusque praerogativae uberiori luce niterent.

Omnem autem maturitatem adhibere volentes constituimus peculiarem VV. FF. NN. S. R. E. cardinalium religione, consilio, ac divinarum rerum scientia illustrium Congregationem, et viros ex clero tum saeculari tum regulari theologis disciplinis apprime excultos selegimus, ut ea omnia, quae Immaculatam Virginis Conceptionem respiciunt, accuratissime perpenderent, propriamque sententiam ad Nos deferrent.

Quamvis autem Nobis ex receptis postulationibus de definienda tandem aliquando Immaculata Virginis Conceptione perspectus esset plurimorum sacrorum antistitum sensus, tamen encyclicas Litteras die 2 februarii anno 1849 Caietae datas ad omnes, Venerabiles Fratres totius catholici orbis sacrorum antistites misimus, ut, adhibitis ad Deum precibus, Nobis scripto etiam significarent, quae esset suorum fidelium erga Immaculatam Deiparae Conceptionem pietas, ac devotio, et quid ipsi praesertim antistites de hac ipsa definitione ferenda sentirent, quidve exoptarent, ut quo fieri sollemnius posset, supremum Nostrum iudicium proferremus.

Non mediocri certe solatio affecti fuimus ubi eorundem Venerabilium Fratrum ad Nos responsa venerunt. Nam iidem incredibili quadam iucunditate, laetitia, ac studio Nobis rescribentes non solum singularem suam, et proprii cuiusque cleri, populiue fidelis erga Immaculatum beatissimae Virginis Conceptum pietatem, mentemque denuo confirmarunt, verum etiam communi veluti voto a Nobis expostularunt, ut Immaculata ipsius Virginis Conceptio supremo Nostro iudicio et auctoritate defineretur. Nec minori certe interim gaudio perfusi sumus, cum VV. FF. NN. S. R. E. cardinales commemoratae peculiaris Congregationis, et praedicti theologi consul-tores a Nobis electi pari alacritate et studio post examen diligenter adhibitum hanc de Immaculata Deiparae Conceptione definitionem a Nobis efflagitaverint.

czeń, pobożność i uczucie okazywane już od najmłodszych lat wobec Bogurodzicy Dziewicy Maryi, doprowadzić do końca to wszystko, co mogło już być dotychczas pragnieniem Kościoła, aby powiększyć cześć Najświętszej Dziewicy oraz aby Jej przywileje zajaśniały pełniejszym blaskiem.

b) Kongregacja kardynałów i Rada teologów

Chcąc jednak osiągnąć wszelką możliwą dojrzałość ustanowiliśmy specjalną Kongregację czcigodnych braci naszych kardynałów Świętego Rzymskiego Kościoła, odznaczających się pobożnością, roztropnością i wiedzą teologiczną. Wybraliśmy również kapłanów tak spośród duchowieństwa świeckiego jak i zakonnego, szczególnie wykształconych w naukach teologicznych, aby to wszystko, co odnosi się do Niepokalanego Poczęcia Dziewicy, bardzo dokładnie rozważyli i przedstawili nam własne stanowisko.

c) Konsultacja pisemna

Jakkolwiek zapoznaliśmy się z poglądem wielu biskupów, wyrażonym w otrzymanych przez nas prośbach o zdefiniowanie wreszcie prawdy o Niepokalanym Poczęciu Dziewicy, to jednak rozesłaliśmy do wszystkich czcigodnych braci biskupów całego katolickiego świata encyklikę, wydaną w Gaeta 2 lutego 1849 roku, aby po wzniesieniu modlitw do Boga przedstawili nam również na piśmie, jaka jest pobożność i cześć ich wiernych względem Niepokalanego Poczęcia Bogurodzicy, a zwłaszcza co sami biskupi myślą o potrzebie ogłoszenia tego dogmatu i czego sobie życzą, aby, gdy będziemy wypowiadać nasze najwyższe zdanie, mogło się to dokonać w sposób bardziej uroczysty.

Doznaliśmy niewątpliwie niemalej pociechy, gdy dotarły do nas odpowiedzi tychże czcigodnych braci. Odpisując nam bowiem z jakąś niewiarygodną wprost uprzejmością, radością i gorliwością nie tylko potwierdzili na nowo swoją całego ich duchowieństwa oraz ludu wiernego szczególną pobożność i zapatrywanie, lecz także jakby wspólną prośbą zażądali od nas, aby najwyższym naszym zdaniem i władzą ogłosić dogmat o Niepokalanym Poczęciu tejże Dziewicy. Tymczasem nie mniejsza z pewnością ogarnęła nas radość, gdy czcigodni nasi bracia kardynałowie Świętego Kościoła Rzymskiego, członkowie wspomnianej specjalnej Kongregacji oraz wybrani przez nas wyżej wymienieni teologowie konsultorzy z równą radością i zapałem po starannym namyśle usilnie domagali się od nas zdefiniowania tejże prawdy o Niepokalanym Poczęciu Bogurodzicy.

Post haec illustribus Praedecessorum Nostrorum vestigiis inhaerentes, ac rite recteque procedere optantes, indiximus et habuimus Consistorium, in quo Venerabiles Fratres Nostros sanctae romanae Ecclesiae cardinales allocuti sumus, eosque summa animi Nostri consolatione audivimus a Nobis exposcere, ut dogmaticam de Immaculata Deiparae Virginis Conceptione definitionem emittere vellemus.

Itaque plurimum in Domino confisi advenisse temporum opportunitatem pro Immaculata sanctissimae Dei Genetricis Virginis Mariae Conceptione definienda, quam divina eloquia, veneranda traditio, perpetuus Ecclesiae sensus, singularis catholicorum antistitum, ac fidelium conspiratio et insignia Praedecessorum nostrorum acta, constitutiones mirifice illustrant atque declarant; rebus omnibus diligentissime perpensis, et assiduis, fervidisque ad Deum precibus effusis, minime cunctandum Nobis esse censuimus supremo Nostro iudicio Immaculatam ipsius Virginis Conceptionem sancire, definire, atque ita pientissimis catholici orbis desideriiis, Nostraeque in ipsam sanctissimam Virginem pietati satisfacere, ac simul in ipsa Unigenitum Filium suum Dominum Nostrum Iesum Christum magis atque magis honorificare, cum in Filium redundet quidquid honoris et laudis in Matrem impenditur.

Quare postquam numquam intermisimus in humilitate et ieiunio privatas Nostras et publicas Ecclesiae preces Deo Patri per Filium eius offerre, ut Spiritus Sancti virtute mentem Nostram dirigere, et confirmare dignaretur, implorato universae caelestis Curiae praesidio, et advocato cum geminibus Paraclito Spiritu, eoque sic adspirante, ad honorem sanctae et individuae Trinitatis, ad decus et ornamentum Virginis Deiparae, ad exaltationem, fidei catholicae, et christianae religionis augmentum, auctoritate Domini Nostri Iesu Christi, beatorum Apostolorum Petri, et Pauli, ac Nostra declaramus, pronuntiamus et definimus doctrinam, quae tenet, beatissimam Virginem Mariam in primo instanti suae Conceptionis fuisse singulari omnipotentis Dei gratia et privilegio, intuitu meritorum Christi Iesu Salvatoris humani generis, ab omni originalis culpa labe praeservatam immunem, esse a Deo revelatam, atque idcirco ab omnibus fidelibus firmiter constanterque credendam. Quapropter si qui secus ac a Nobis

d) Konsystorz

Ponadto idąc chętnie we wspaniałe ślady naszych poprzedników oraz pragnąc postąpić słusznie i należycie wyznaczaliśmy i odbyliśmy Konsystorz, na którym wygłosiliśmy przemówienie do czcigodnych naszych braci kardynałów Świętego Rzymskiego Kościoła oraz usłyszeliśmy ku największej radości naszego serca, że domagają się od nas, abyśmy zechcieli wydać dogmatyczne orzeczenie o Niepokalanym Poczęciu Bogurodzicy Dziewicy.

e) Decyzja

Dlatego całkowicie ufając w Panu, że nadszedł już właściwy czas, aby wydać dogmat o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Bożej Rodzicielki Dziewicy Maryi, które w sposób godny podziwu wyjaśniają i obwieszczają: Pismo św., czcigodna Tradycja, nieprzerwane przekonanie Kościoła, szczególna jednomyślność katolickich biskupów i wiernych oraz znaczące dokumenty i konstytucje naszych poprzedników, po niezwykle skrupulatnym rozważeniu wszystkich spraw oraz po wzniesieniu długich i gorących modlitw do Boga, uznaliśmy, iż nie powinniśmy dłużej zwlekać, lecz najwyższym naszym postanowieniem potwierdzić i ogłosić Niepokalane Poczęcie tejże Dziewicy, czyniąc tym samym zadość najbardziej zbożnym pragnieniom katolickiego świata oraz naszej pobożności względem samej Najświętszej Dziewicy, a zarazem oddając w Niej coraz to bardziej cześć Jednorodzonemu Jej Synowi, Panu naszemu Jezusowi Chrystusowi, ponieważ na Syna spływa wszelka chwała i cześć oddawana Matce.

3. Ogłoszenie dogmatu

Dlatego po przedstawieniu Bogu przez Jego Syna naszych nigdy nieustających pokornych i popartych postem prywatnych oraz publicznych próśb Kościoła, aby mocą Ducha Świętego raczył pokierować i wesprzeć nasz umysł, wyblagawszy wsparcie całego niebieskiego dworu oraz zawezwawszy z westchnieniem Ducha Pocieszyciela i za Jego natchnieniem na chwałę Świętej i Niepodzielnej Trójcy, na cześć i uwielbienie Bogurodzicy Dziewicy, dla wywyższenia wiary katolickiej i rozkrzewienia religii chrześcijańskiej, powagą Pana naszego Jezusa Chrystusa, świętych Apostołów Piotra i Pawła oraz naszą ogłaszamy, orzekamy i określamy, że nauka, która utrzymuje, iż Najświętsza Maryja Panna od pierwszej chwili swojego poczęcia – mocą szczególnej łaski i przywileju wszechmogącego Boga oraz ze względu na przewidywane zasługi Jezusa Chrystusa, Zbawiciela rodzaju ludzkiego – została zachowana wolna od wszelkiej zmyzy grzechu pierworodnego, jest prawdą przez Boga objawio-

definitum est, quod Deus avertat, praesumpserint corde sentire, ii noverint, ac porro sciant se proprio iudicio condemnatos, naufragium circa fidem passos esse, et ab unitate Ecclesiae defecisse, ac praeterea facto ipso suo semet poenis a iure, statutis subicere si quod corde sentiunt, verbo aut scripto, vel alio quovis externo modo significare ausi fuerint.

Repletum quidem est gaudio os Nostrum et lingua Nostra exsultatione, atque humillimas maximasque Christo Iesu Domino Nostro agimus et semper agemus gratias, quod singulari suo beneficio Nobis licet immerentibus concesserit hunc honorem atque hanc gloriam et laudem sanctissimae suae Matri offerre et decernere. Certissima vero spe et omni prorsus fiducia nitimur fore, ut ipsa beatissima Virgo, quae tota pulchra et Immaculata venenosum crudelissimi serpentis caput contrivit, et salutem attulit mundo, quaeque Prophetarum Apostolorumque praeconium, et honor Martyrum, omniumquo Sanctorum laetitia et corona, quaeque tutissimum cunctorum periclitantium perfugium, et fidissima auxiliatrix, ac totius terrarum orbis potentissima apud Unigenitum Filium suum mediatrix et conciliatrix, ac praeclarissimum Ecclesiae sanctae decus et ornamentum, firmissimumque praesidium cunctas semper interemit haereses, et fideles populos, gentesque a maximis omnis generis calamitatibus eripuit, ac Nos ipsos a tot ingruentibus periculis liberavit; velit validissimo suo patrocinio efficere, ut sancta Mater catholica Ecclesia, cunctis amotis difficultatibus, cunctisque profligatis erroribus, ubicumque gentium, ubicumque locorum quotidie magis vigeat, floreat, ac regnet o mari usque ad mare et a flumine usque ad terminos orbis terrarum, omnique pace tranquillitate, ac libertate fruatur, ut rei veniam, aegri medelam, pusilli corde robur, afflicti consolationem, periclitantes adiutorium obtineant, et omnes errantes discussa mentis caligine ad veritatis ac iustitiae semitam redeant, ac fiat unum ovile, et unus pastor.

Audiant haec Nostra verba omnes Nobis carissimi catholicae Ecclesiae filii, et ardentiori usque pietatis religionis, et amoris studio pergant colere, invocare, exorare beatissimam Dei Genetricem Virginem Mariam sine labe originali conceptam, atque ad hanc dulcissimam misericordiae et gratiae Matrem in

ną i dlatego wszyscy wierni powinni w nią wytrwale i bez wahania wierzyć. Dlatego też ci, którzy ośmieliliby się w sercu pomyśleć inaczej, niż zostało to przez nas określone, od czego niech Bóg zachowa, niech się dowiedzą i wiedzą na przyszłość, że własnym wyrokiem się potępilli i doznali upadku w wierze oraz odpadli od Kościoła katolickiego, a ponadto na mocy samego faktu popadają w kary ustanowione przez prawo, jeśli to, co czują w sercu, odważą się w słowie lub piśmie lub w inny dostrzegalny sposób wyjawic.

4. Spodziewane owoce

a) Dla Kościoła

Wypełniły się więc radością nasze usta i język nasz weselem oraz składamy i zawsze składać będziemy Jezusowi Chrystusowi naszemu Panu najpokorniejsze i największe dziękczynienia, że szczególnym swoim dobrodziejstwem pozwolił nam niegodnym określić i podarować Najświętszej Jego Matce tę cześć oraz tę chwałę i uwielbienie. Opierając się więc na niewzruszonej nadziei oraz całkowitej i pełnej ufności, iż stanie się faktem, że sama Najświętsza Dziewica, która cała piękna i Niepokalana starła jadowitą głowę okrutnego węża i przyniosła światu zbawienie i która jest chwałą proroków i Apostołów oraz chlubą męczenników, a nadto radością i ozdobą wszystkich świętych, i która jest najbezpieczniejszym schronieniem wszystkich zagrożonych niebezpieczeństwem oraz najwierniejszą Wspomożycielką i najpotężniejszą pośredniczką i pocieszycielką całego świata u swojego Jednorodzonego Syna, a także najwspanialszym klejnotem i ozdobą Kościoła świętego, jako najmocniejsza obrona zawsze pokonywała wszelkie herezje, a wiernych różnych ludów i narodów wyrwała od wszelkiego rodzaju największych nieszczęść, również nas samych wybawiła od tylu groźących niebezpieczeństw, zechce sprawić swoją najpotężniejszą obroną, aby święta Matka Kościół katolicki, po oddaleniu wszelkich trudności i pokonaniu wszystkich błędów, u wszystkich narodów i w każdym miejscu codziennie bardziej umacniał się, rozkwitał i królował *od morza do morza i od rzeki aż po krańce świata*, cieszył się wszelkim pokojem, zgodą i wolnością, aby grzesznicy otrzymywali przebaczenie, chorzy lekarstwo, małoduszni siłę, smutni pocieszenie, a pozostający w niebezpieczeństwie wsparcie, aby wszyscy błądzący rozproszywszy ciemności umysłu powrócili na drogę prawdy i sprawiedliwości i aby nastąpiła jedna Owczarnia i jeden pasterz.

b) Dla czci Maryi Niepokalanej

Niech te nasze słowa usłyszają wszystkie najdroższe nam dzieci Kościoła katolickiego iż najgorętszym zapalem pobożności, wiary i miłości nie przestają

omnibus periculis, angustiis, necessitatibus, rebusque dubiis ac trepidis cum omni fiducia confugiant. Nihil enim timendum, nihilque desperandum ipsa duce, ipsa auspice, ipsa propitia, ipsa protegente, quae maternum sane in nos gerens animum, nostraeque salutis negotia tractans de universo humano genere est sollicita, caeli terraeque Regina a Domino constituta, ac super omnes Angelorum choros Sanctorumque ordines exaltata astans a dextris Unigeniti Filii sui Domini Nostri Iesu Christi maternis suis precibus validissime impetrat, et quod quaerit invenit, ac frustrari non potest.

Denique ut ad universalis Ecclesiae notitiam haec Nostra de Immaculata Conceptione beatissimae Virginis Mariae definitio deducatur, has Apostolicas Nostras Litteras, ad perpetuam rei memoriam exstare volumus; mandantes ut harum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicuius notarii publici subscriptis, et sigillo personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis eadem prorsus fides ab omnibus adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae, vel ostensae.

Nulli ergo hominum liceat paginam hanc Nostrae declarationis, pronuntiationis, ac definitionis infringere, vel ei ausu temerario adversari et contraire. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursum.

czcić, przyzywać i upraszać Najświętszą Bogurodnicę Dziewicę Maryję, poczętą bez grzechu pierworodnego. Niech też z całkowitą ufnością uciekają się do tej najśłodszej Matki miłosierdzia i łaski we wszelkich niebezpieczeństwach, uciskach, potrzebach oraz sytuacjach niepewnych i napawających trwogą. Nie należy się niczego bać ani nigdy nie tracić nadziei, kiedy Ona prowadzi, doradza, okazuje przychyłność, ochrania, otacza nas prawdziwie macierzyńskim uczuciem i przejęta sprawami naszego zbawienia zabiega o cały rodzaj ludzki. Ustanowiona przez Pana Królową nieba i ziemi, wyniesiona nad wszystkie chóry aniołów i zastępy świętych, stojąc po prawicy Jednorodzonego Syna swojego Pana naszego Jezusa Chrystusa wyjednywa skutecznie swoimi macierzyńskimi prośbami, i czego szuka znajduje, a więc zawieść nie może.

5. Promulgacja

Na koniec, aby to nasze dogmatyczne orzeczenie o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Maryi Panny dotarło do wiadomości całego Kościoła, zechcieliśmy wydać na wieczną rzeczy pamiątkę tenże apostolski nasz list. Polecamy, aby ręczne jego kopie, jak również egzemplarze wydrukowane, podpisane ręką jakiegoś publicznego notariusza i opatrzone pieczęcią osoby piastującej godność kościelną, zdobyły u wszystkich, jeśli będą przedstawione lub okazane, całkowicie takie samo zaufanie, jakim cieszy się sam niniejszy list.

Nikommu więc z ludzi nie wolno niszczyć tego dokumentu naszego oświadczenia, ogłoszenia i orzeczenia, ani też zuchwale się mu sprzeciwić i przeciwstawiać. Jeśli zaś ktokolwiek ośmieliłby się tego spróbować, niech wie, że ściągnie na siebie gniew Wszechmogącego Boga oraz Jego świętych Apostołów Piotra i Pawła.